

Силабус
навчальної дисципліни
**Професійне мовлення майбутніх учителів початкової
школи**
2025-2026 навчальний рік

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»
Спеціальність АЗ Початкова освіта

Галузь знань **01 Освіта**

Рівень вищої освіти **бакалавр**

Викладач (і)	ПОПОВА Ольга, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти
Посилання на сайт	
Контактний тел.	066-140-23-56
Е-mail викладача:	poi2009bam@ukr.net
Графік консультацій	П'ятниця, 14.00 – 16.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	16	14	60	залік

Семестр: другий

Мова навчання: українська

Ключові слова: професійне мовлення, культура мовлення вчителя початкових класів, діалогічне та монологічне мовлення вчителя початкових класів, особливості вчительського мовлення.

Мета та предмет курсу: сприяти формуванню в майбутніх учителів початкових класів систематизованих наукових знань про мову і мовлення, комунікативні якості мовлення, професійне мовлення як складник педагогічної майстерності, вчення про стилі мовлення. Усе це подається з урахуванням психологічної, лінгводидактичної та педагогічної науки, що дозволяє створити чітку систему понять, які забезпечать надійне підґрунтя для професійного мовлення майбутніх учителів початкової школи.

Завдання курсу:

1. Сприяти розвиткові культури мовлення майбутніх учителів початкових класів, створити установку на оволодіння літературною мовою в різних ситуаціях спілкування.
2. Розвивати в здобувачів уміння виразного мовлення.
3. Формувати в майбутніх педагогів комунікативну компетентність, готовність до моделювання діалогічного мовлення і створення відповідних передумов для його організації.

Основні компетентності та програмні результати навчання згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК 8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ФК 1. Здатність спілкуватися державною та англійською мовами як усно, так і письмово.

ПРН 1. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПРН 2. Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПРН 4. Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

1. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Мовлення вчителя як засіб педагогічної праці

Тема 1 - 2. Мовлення вчителя як складник його професійної майстерності

Змістовий модуль 2. Педагогічне спілкування

Тема 3 - 4. Педагогічне спілкування

Змістовий модуль 3. Форми професійного мовлення вчителів початкової школи

Тема 5-6. Усне та писемне мовлення вчителя початкової школи

Змістовий модуль 4. Наукові тексти як засіб розвитку професійного мовлення майбутніх учителів початкової школи

Тема 7-8. Написання наукових робіт майбутніми вчителями початкової школи

Змістовий модуль 5. Теоретичні аспекти формування правильності мовлення майбутніх учителів початкової школи

Тема 9-10. Теоретичні аспекти формування правильності мовлення майбутніх учителів початкової школи

Змістовий модуль 6. Практичне вдосконалення мовлення майбутніх учителів початкової школи

Тема 11-12. Практичне вдосконалення мовлення майбутніх учителів початкової школи

Методи навчання:

Практичні заняття; презентації, навчальні дискусії; інтерактивні бесіди; інформаційно-комунікаційні технології. Під час підготовки до занять здобувачі вищої освіти розвиватимуть навички самостійного навчання, швидкого критичного читання, синтезу та аналітичного мислення

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): дотримання норм законодавства України щодо академічної доброчесності, активна участь на заняттях, своєчасне виконання завдань аудиторних занять та самостійної роботи.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінка здобувача вищої освіти формується таким чином:

– виконання практичних ситуативних завдань – 60 балів (35 максимум на практичних заняттях і 25 – самостійна робота) ;

– підсумковий тест – 40 балів.

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в професійній діяльності вчителя. Київ : Освіта, 2018.
2. Караман С. О., Караман О. В. Українська мова (за професійним спрямуванням). Київ : Літера ЛТД, 2020.
3. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019.

Додаткові

1. Improving the speech-communicative competence of future elementary school teachers in the context of digitalisation of higher pedagogical education in Ukraine (2025). URL: https://www.researchgate.net/publication/398321451_Improving_the_speech-communicative_competence_of_future_elementary_school_teachers_in_the_context_of_digitalisation_the_higher_pedagogical_education_in_Ukraine
2. Mirosnichenko O. Forming professional speech-communication competence of future primary school teachers. *Освітньо-науковий простір*. 2022. Вип 1. DOI 10.31392/ONP.2786-6890.2(1).2022.04 UDC 378.091.3:373.3.011.3.011.3.-051
3. Андрос М.Є. Інформаційно-комунікаційна компетентність педагога в епоху цифровізації освіти: український дискурс. *Актуальні проблеми в системі освіти*. 2022. URL: https://www.researchgate.net/publication/362738101_INFORMACIJSNO-KOMUNIKACIJSNA_KOMPETENTNIST_PEDAGOGA_V_EPONU_CIFROVIZACII_OSVITI_UKRAINSKIJ_DISKURS
4. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів : Світ, 2014.
5. Богачик Т. С. Партнерська педагогічна комунікація як складова професійної діяльності вчителя початкових класів НУШ. *Партнерська взаємодія в освіті* : зб. наук. праць. 2025. URL: https://zippo.net.ua/wp-content/uploads/2025/05/zbirnik_19.05.2025-1.pdf
6. Богуш А. М. Мовленнєва підготовка майбутнього вчителя початкової школи. Одеса : ПНЦ АПН України, 2012.
7. Вербещук С. В. Formation of speech communication culture of primary school students. *Mountain School of Ukrainian Carpaty*, 2023. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/view/7955>
8. Голуб Н. Б. Педагогічна комунікація в системі професійної підготовки вчителя початкової школи. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, 2020. <https://sj.npu.edu.ua/index.php/pnpu/article/view/1245>

9. Голуб Н. Б. Педагогічна риторика : навч. посіб. Київ : Освіта, 2019.
10. Загнітко А. П. Українське ділове мовлення. Донецьк : ДонНУ, 2014.
11. Коваль А. П. Культура ділового мовлення. Київ : Либідь, 2016.
12. Кучеренко І. А. Professional communication of a pedagogical worker. 2025. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/745490/?utm_source=chatgpt.com
13. Махновець Ю. А. Професійні компетентності педагога Нової української школи як основа успішності його професійної діяльності : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. «Сучасні наукові дослідження у психології та педагогіці – прогрес майбутнього». Одеса, 2022. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/725791/?utm_source=chatgpt.com
14. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2018.
15. Методика інтеграції мовленнєвих навичок у навчальний процес : методичні матеріали (збірник). / ред. В. Ф. Іванов та ін. Київ : Академія української преси, 2022. URL: https://znayshov.com/News/Details/navchalno-metodychni_posibnyky_dlia_pedahohichnykh_pratsivnykiv/1?utm_source=chatgpt.com
16. Партнерство в парадигмі Нової української школи : виклики часу : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції (онлайн). Житомир : КЗ «Житомирський ОШПО» ЖОР, 2025. 230 с. URL: https://zippo.net.ua/wp-content/uploads/2025/05/zbirnik_19.05.2025-1.pdf?utm_source=chatgpt.com
17. Підгурська В. Ю., Голубовська І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 192 с. URL: https://eprints.zu.edu.ua/33841/1/Pidgurska.pdf?utm_source=chatgpt.com
18. Пономарів О. Д. Культура слова : мовностилістичні поради : довідник. Київ : Либідь, 2017.
19. Пономарів О. Д. Культура слова: мовностилістичні поради. Київ : Либідь, 2017.
20. Семеног О. М. Академічна культура дослідника. Суми : ВТД «Університетська книга», 2021.
21. Семеног О. М. Професійне мовлення майбутнього вчителя : навч. посіб. Київ : Академія, 2010.
22. Семеног О. М., Васильєва О. М. Культура професійного мовлення педагога. Суми : ВТД «Університетська книга», 2015.
23. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Інформаційно-комунікаційна компетентність педагога в умовах цифровізації освіти. 2022. <https://www.researchgate.net/publication/362738101>
24. Цифрова компетентність вчителя 2025: формуючи майбутнє освіти : збірник матеріалів / за заг.ред. О.В. Овчарук. Київ : ІЦО НАПН України, 2025. 189 с. DOI: 10.33407/lib.NAES.id/eprint/745886. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/745886/>

Словники

1. Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словник-довідник. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. 88 с.
2. Бук С. 3000 найчастотніших слів наукового стилю сучасної української мови / наук. ред. Ф. С. Бацевич. Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 192 с.
3. Практичний словничок нормативних висловів / упоряд. О. Сербенська. Львів : НТШ, 2002. 35с.
4. Селіванова О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля, 2006. 716 с.
5. Словник–довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. Київ : Знання, 2004. 367 с.
6. Словник української мови : в 11 т. Київ : Наукова думка.
7. Струганець Л. Культура мови. Словник термінів. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 87 с.
8. Українська мова. Енциклопедія / НАН України; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови / В.М. Русанівський (голова ред. кол.). 2. вид., випр. і доп. Київ : Видавництво «Українська енциклопедія» імені М. П. Бажана, 2004. 824 с.
9. Фразеологічний словник української мови. У 2-х книгах. 2-е вид. Київ : Наукова думка, 1999.
10. Шевчук С. В. Разом, окремо, через дефіс. А–Я: Орфографічний словник: 32000 слів: Найуживаніші слова і словосполучення. Найновіші запозичення. Спеціальна різногалузева термінологічна лексика. Київ : А.С.К., 2006. 416 с.

Інтернет-ресурси

1. bdpu.org
2. Мова.info: про українську мову, лінгвістику і не тільки. URL: www.mova.info
3. Нова мова: проект розвитку української мови. URL: www.novamova.com.ua
4. Український правопис. URL: www.pravopys.net
5. Словники он-лайн. URL: www.rozum.org.ua
6. <http://textbooks.net.ua>
7. <http://litmisto.org.ua>
8. Нова українська школа. URL: <https://nus.org.ua/>
9. <http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/>
10. Словники України online. URL: <https://lcorp.ulif.org.ua>

11. Національна платформа української мови. URL: <https://mova.gov.ua>
12. Електронна бібліотека НАПН України. URL: <https://lib.iitta.gov.ua>